

Emocinis saugumas ir įtrauktis STEAM ugdyme

2026 11 04

dr. Laura Mačiukaitė

Šiandien:

- Emocinio saugumo jausmas
- Kada smegenims yra saugu mokytis
- Kaip emociniai poreikiai veikia įsitraukimą
- Emocinių poreikių užtikrinimas klasėje

Emocinis saugumas

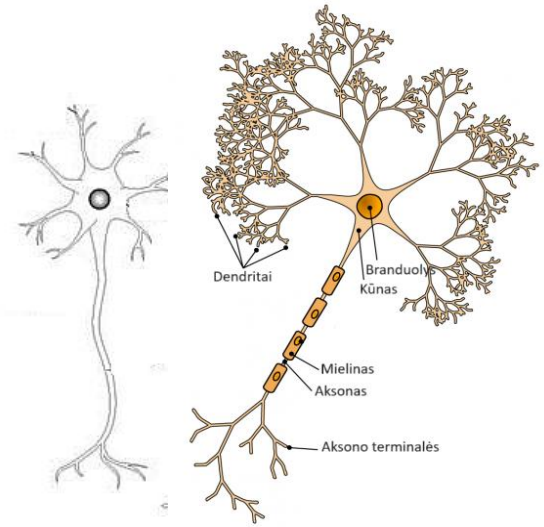
- Laukiamas (-a)
- Priimtas (-a)
- Galiu klysti
- Galiu klausti
- Galiu tyrinėti
- Galiu bandyti
- Noriu iššūkių

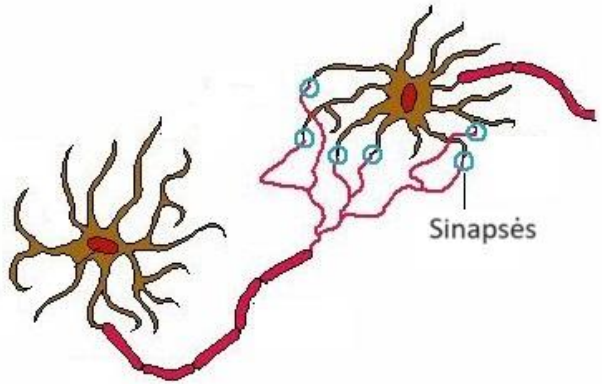

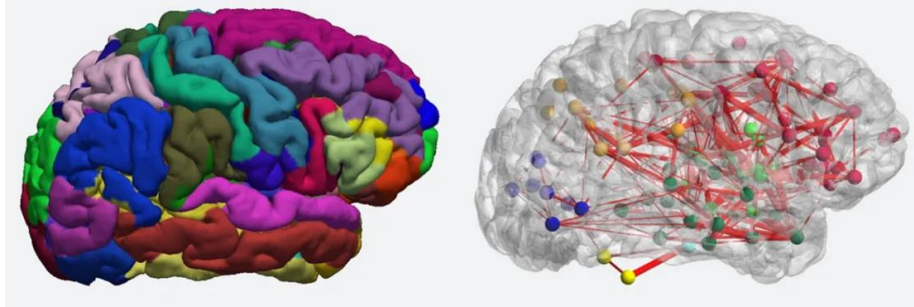
Įtrauktis STEAM ugdyme

- Aktuali problema
- Pasirinkimo galimybės
- Keli sprendimai
- Bendradarbiavimas ir grįžtamasis ryšys
- Kūryba
- Gaunama pagalba
- Bendras grupės tikslas
- STEAM sričių prasmingas jungimas

Dendritai
Branduolys
Kūnas
Mielinas
Aksonas
Aksono terminalės

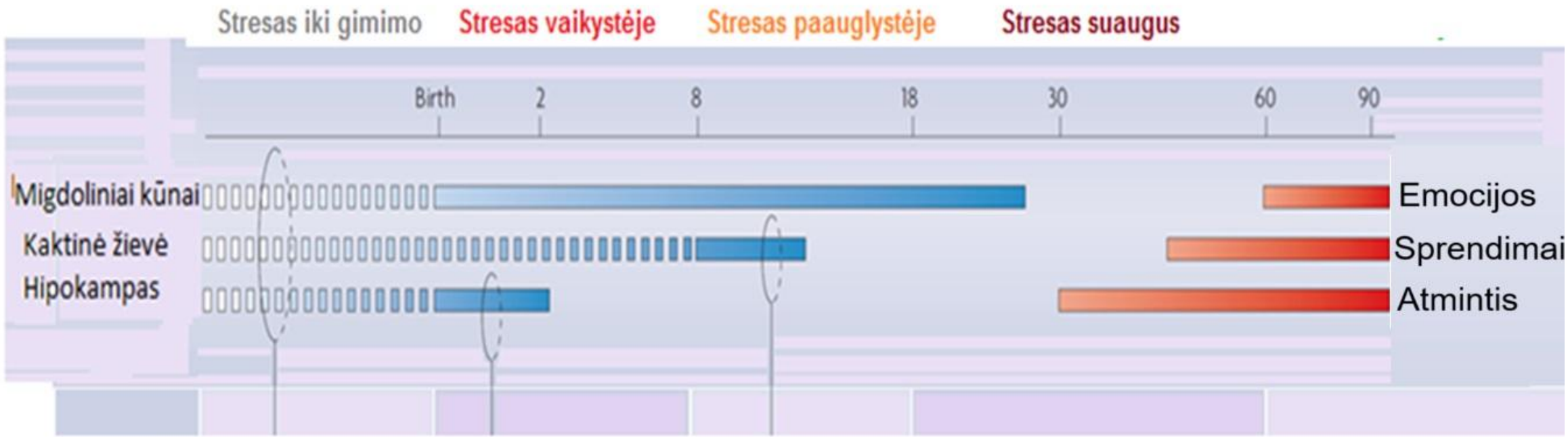

Sinapsės

Padididėja kortizolis

Padidėja kortizolis atsiskiriant nuo mamos

Kortizolis sumažėja patyrus sunkias traumas

Priklausomai nuo aplinkos veiksių gali kortizolis padidėti arba sumažėti.

Depresijos metu padidėja kortizolis.

Potrauminio streso metu kortizolis sumažėja.

Kortizoliui padidėjus silpnėja kognityvinės funkcijos.

Potrauminio streso metu kortizolis sumažėja.

Išgyvenimo būsena

SMEGENŲ KAMIENAS

Ar esu saugus (-i)?

Saugumas

Emocinė būsena

LIMBINĖ SISTEMA

Ar esu reikalingas (-a)/ mylimas (-a)?

Ryšys

Vykdomoji būsena

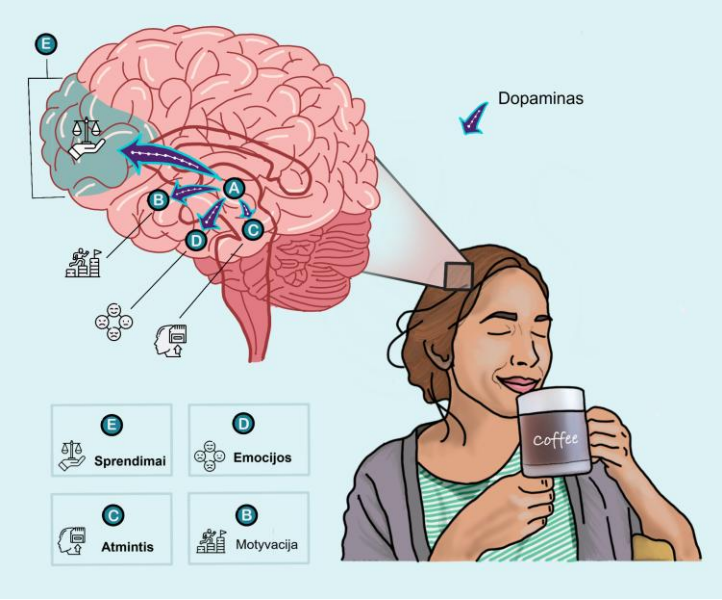
PRIEŠKAKTINĖ SKILTIS

Ką galiu išmokti iš to?

Problemų sprendimas

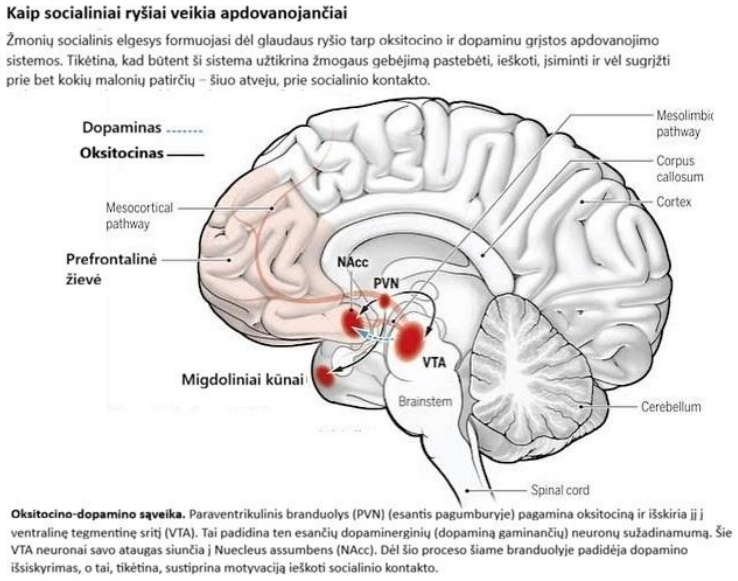
Motyvacija ir ryšys

Dopaminas

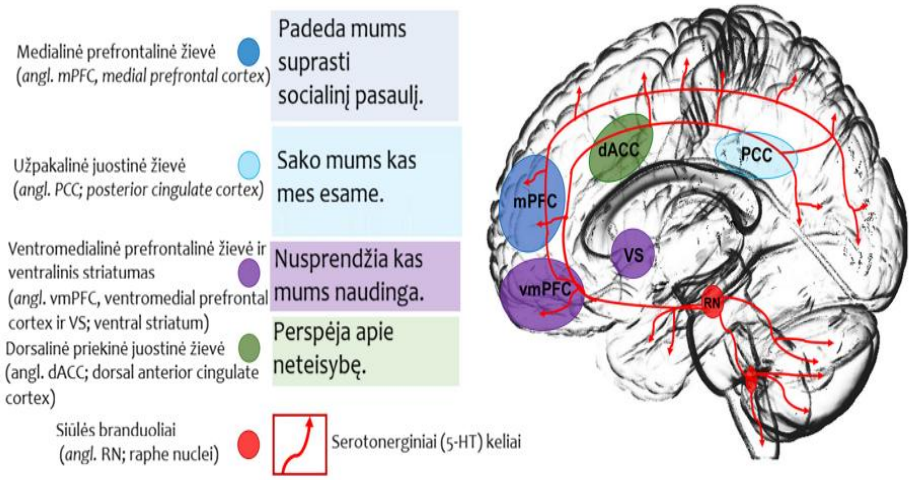
- Smalsumas
- Tikslo siekimas
- Pastanga
- Nuostaba
- Atmintis

Oksitocinas

- Ryšių kūrimas
- Pasitikėjimas savimi
- Atmintis
- Noras grįžti

Serotoninas

- Emocinis stabilumas.
- Orumas ir savivertė.
- Susietumas.
- Nuspėjamumas.
- Gera būti geram.

SCARF

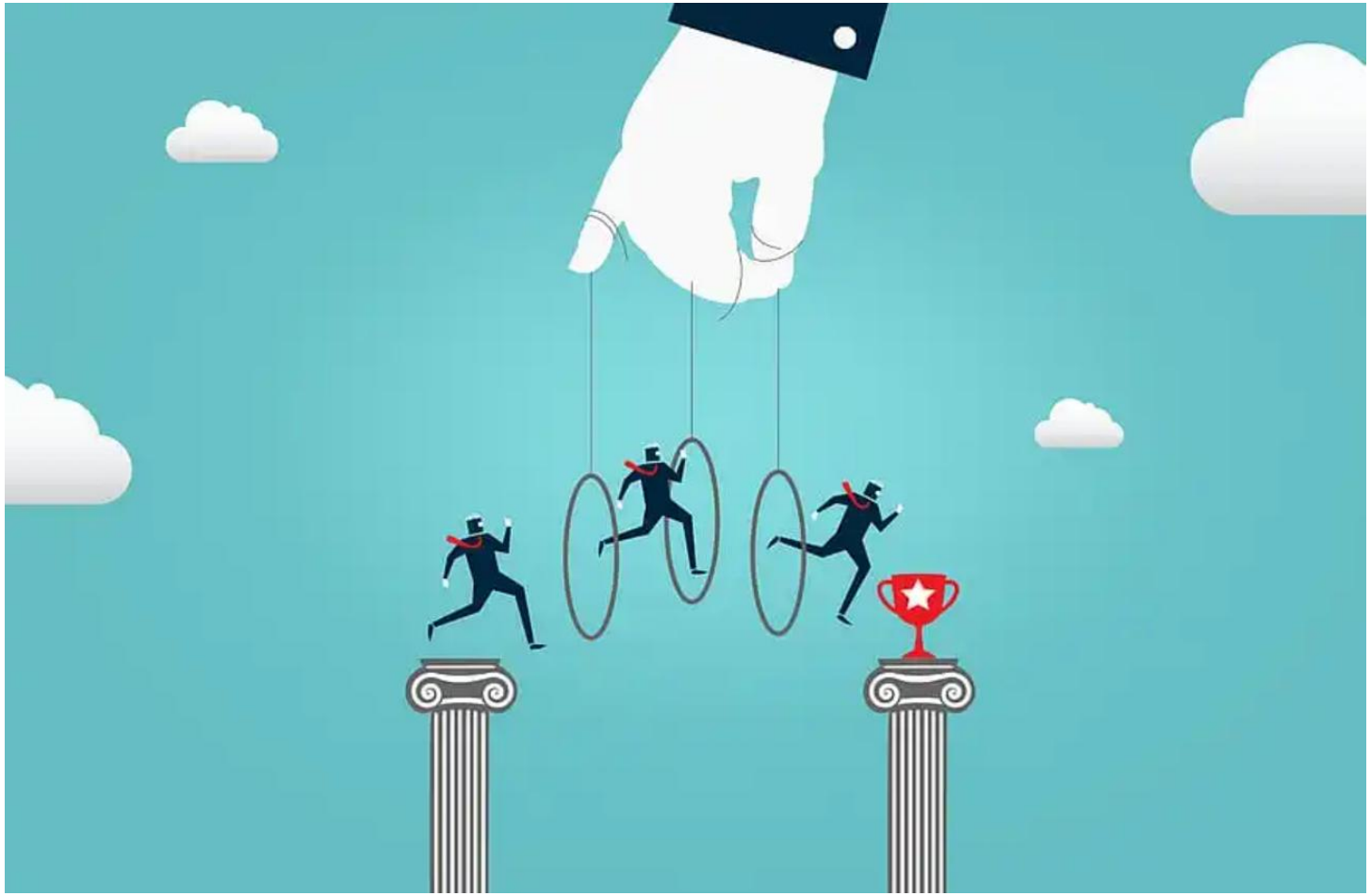
(D. Rock, 2008)

S – (angl. STATUS) – Statusas
C – (angl. CERTAINTY) – Užtikrintumas
A – (angl. AUTONOMY) – Autonomija
R – (angl. RELATEDNESS) – Priklausymas/Ryšys
F – (angl. FAIRNESS) – Teisingumas

1. Statusas

- Kiekvienas nori jaustis svarbus, vertingas ir pripažintas kitų.

Ramus ir nuoseklus autoritetas > šaukiantį autoritetą

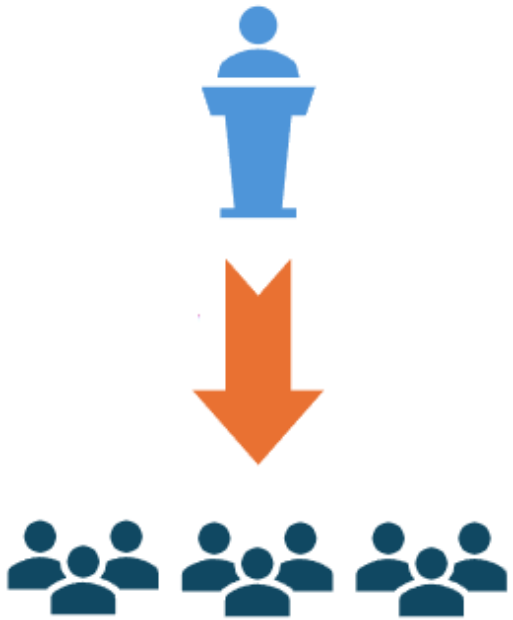
Tikslo žinojimas

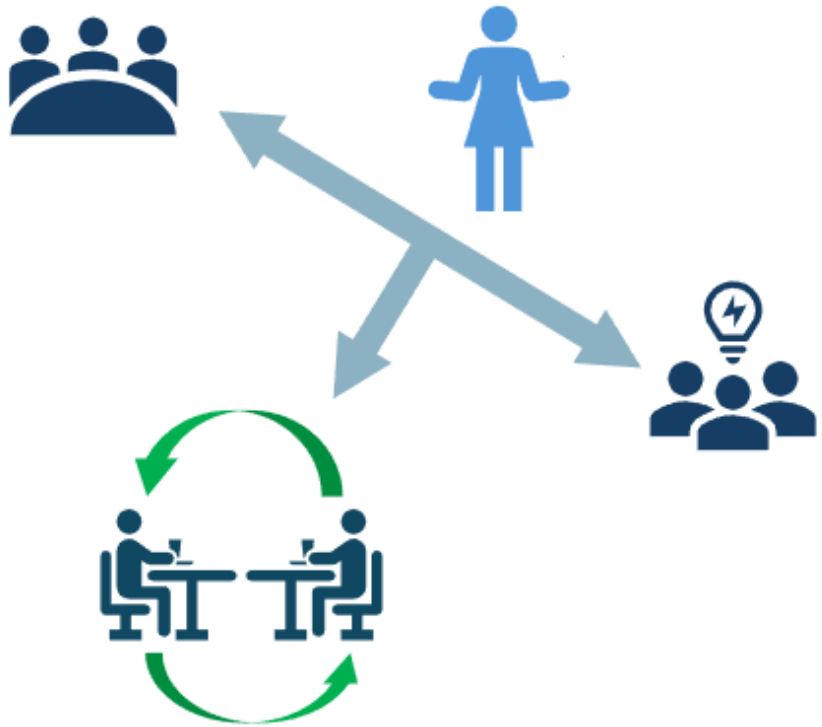

Tikslas – užmegzti santykį, ugdyti ir mokyti.

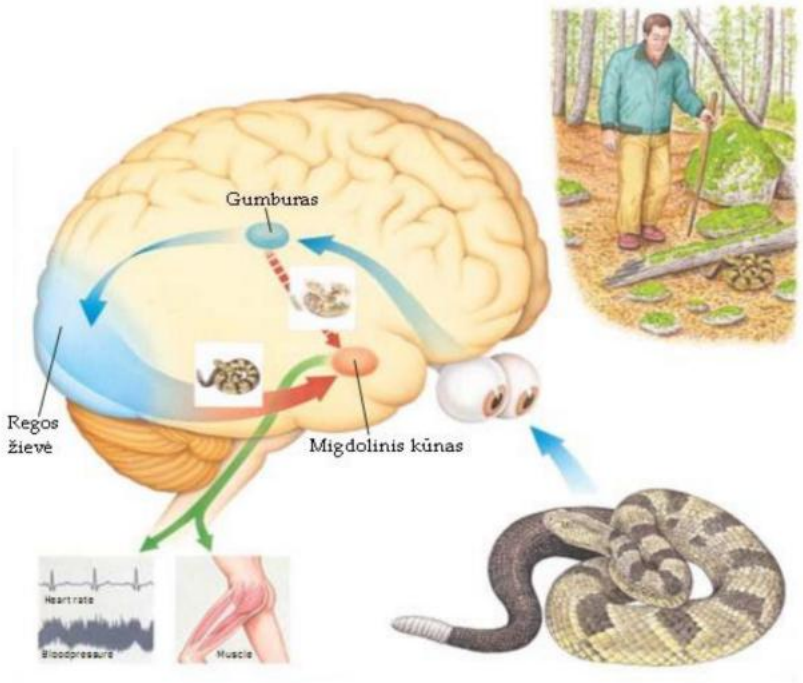
Skatinamas kritinis mąstymas

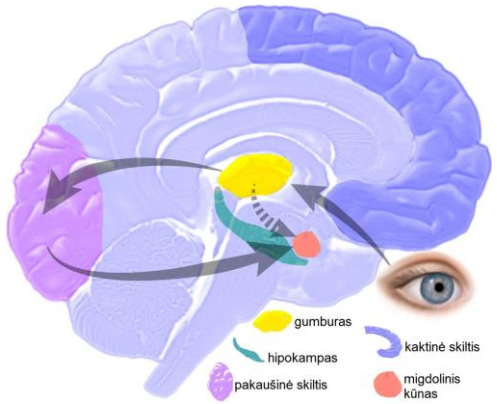

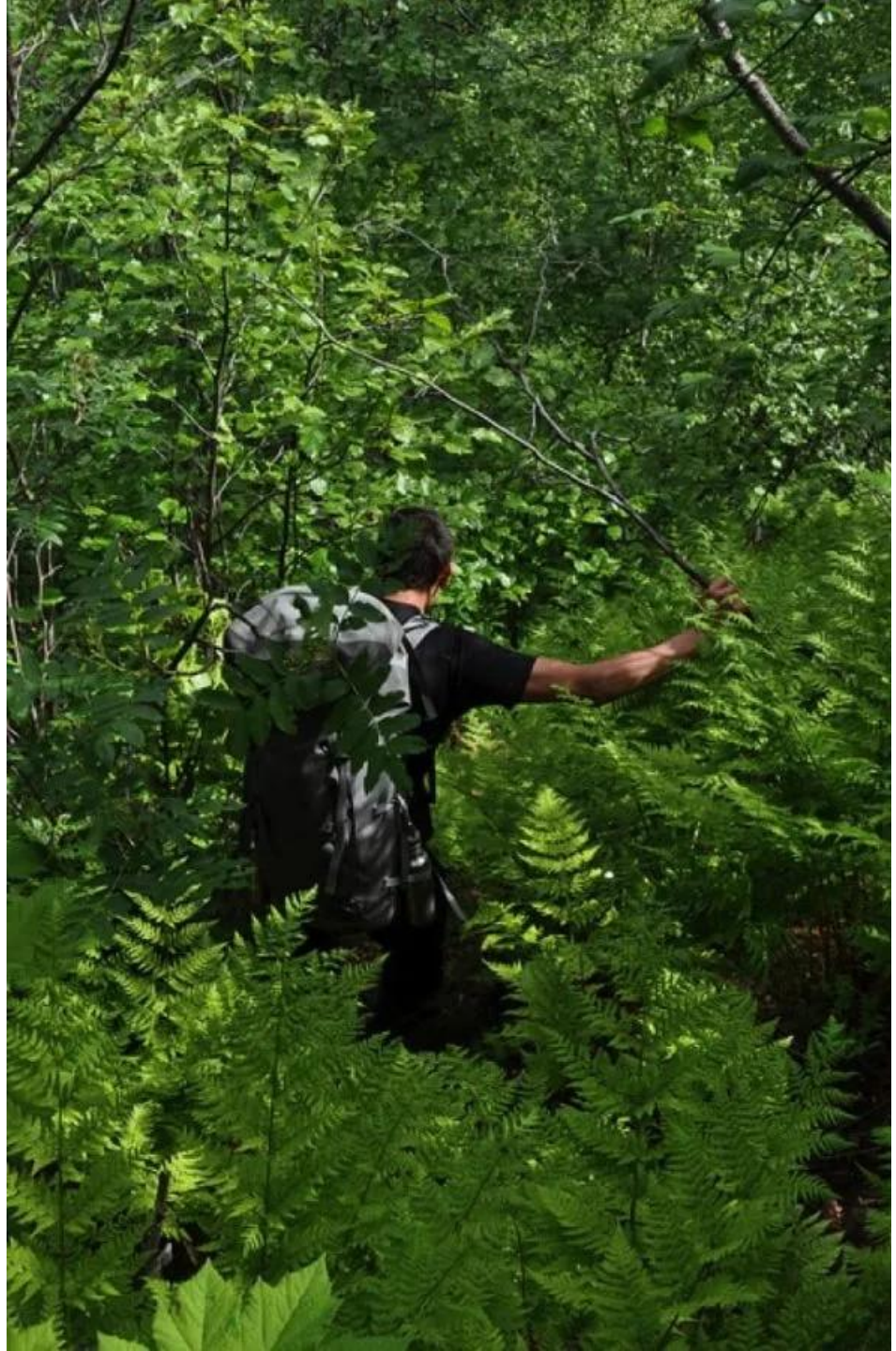

2. Užtikrintumas

- Norime gebėti prognozuoti

Ar viską sugebame sukontroliuoti?

- Nusijuokė
- Laiku nepadarė
- Nusikeikė
- Nepadėjo telefono
- Neatsinešė priemonių
- Neturi sąsiuvinio

Ką sau leidžiame?

Leisti sau juoktis su mokiniais, jeigu iš tikrųjų juokinga.

Leisti sau žaisti su mokiniais.

Leisti būti sau būti pažeidžiamiems.

Leisti sau nežinoti atsakymų.

Leisti sau klysti.

Ar laikomės žodžio?

Žodžio nesilaikymas = pagarbos praradimas.

Ar visada sveikinamės su mokiniais?

- Galbūt tai vienintelis efektyvus ryšio mezgimo būdas tą dieną.

Pradžios ir pabaigos laikas

Dėmesingas užduoties pristatymas

Taisyklės

Vieta

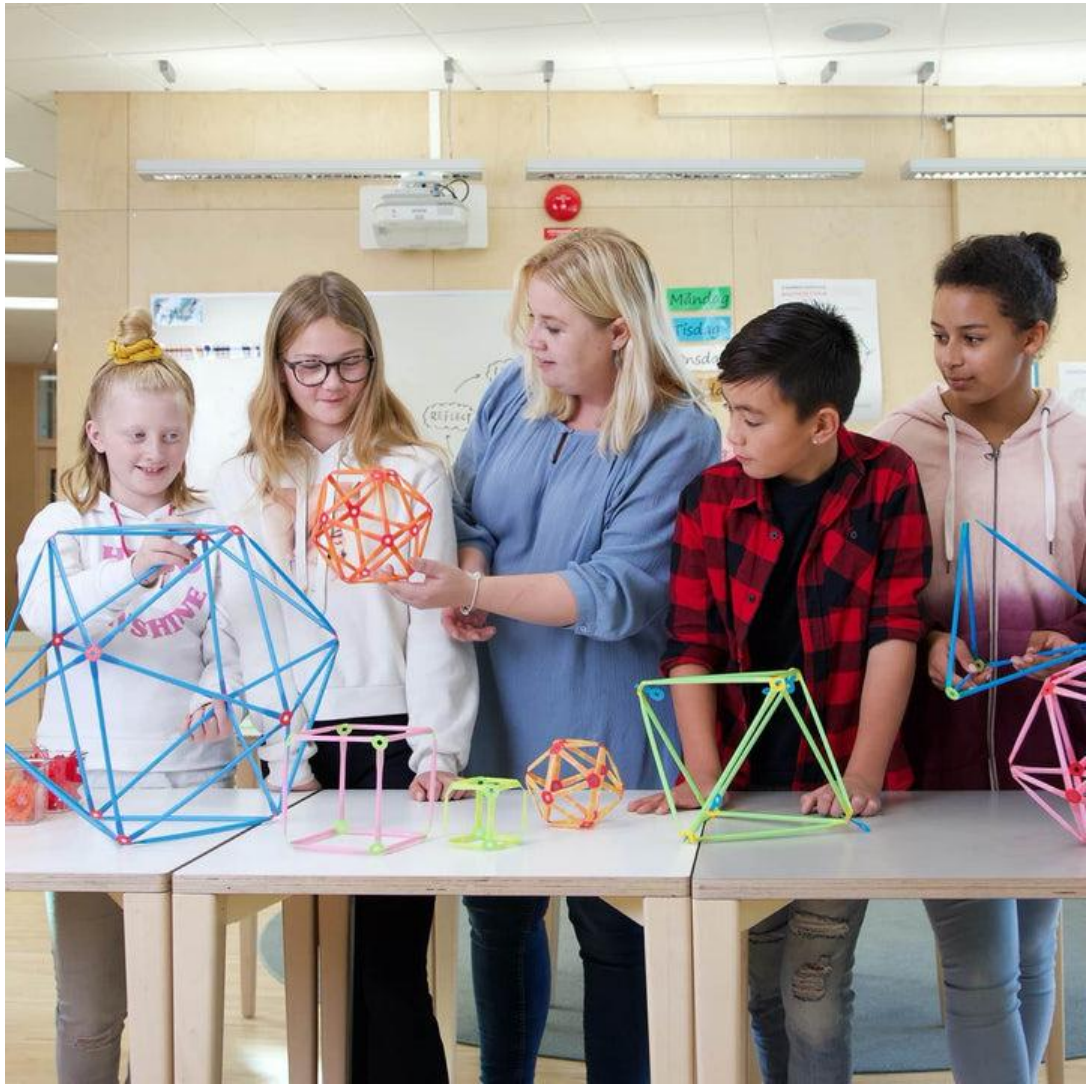
3. Autonomija

- Galiu rinktis ir veikti

Ar turite pakankamai savarankiškų sprendimų?

Galiu pasirinkti

Pastoliavimas **(Scaffolding):**

- „Pastoliai“ (Scaffolding)
- Proksimalinės raidos zona
- Laikinumas
- Laipsniškas nykimas (angl. *fading)*
- Tikslas – Autonomija.

JEROME BRUNER

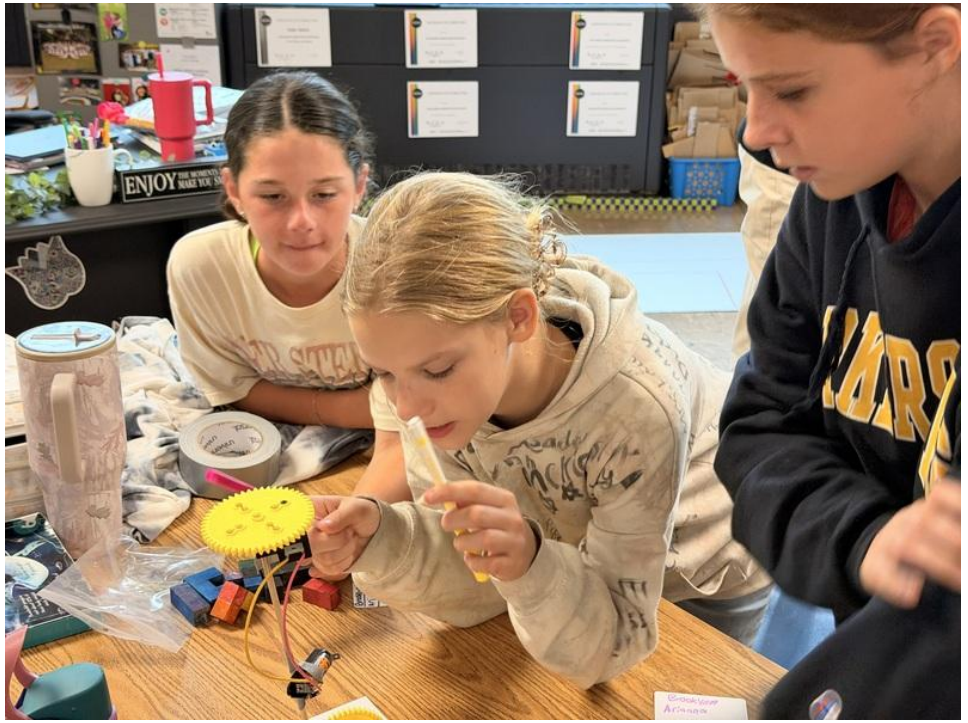
(1915–2016)
JAV psichologas.

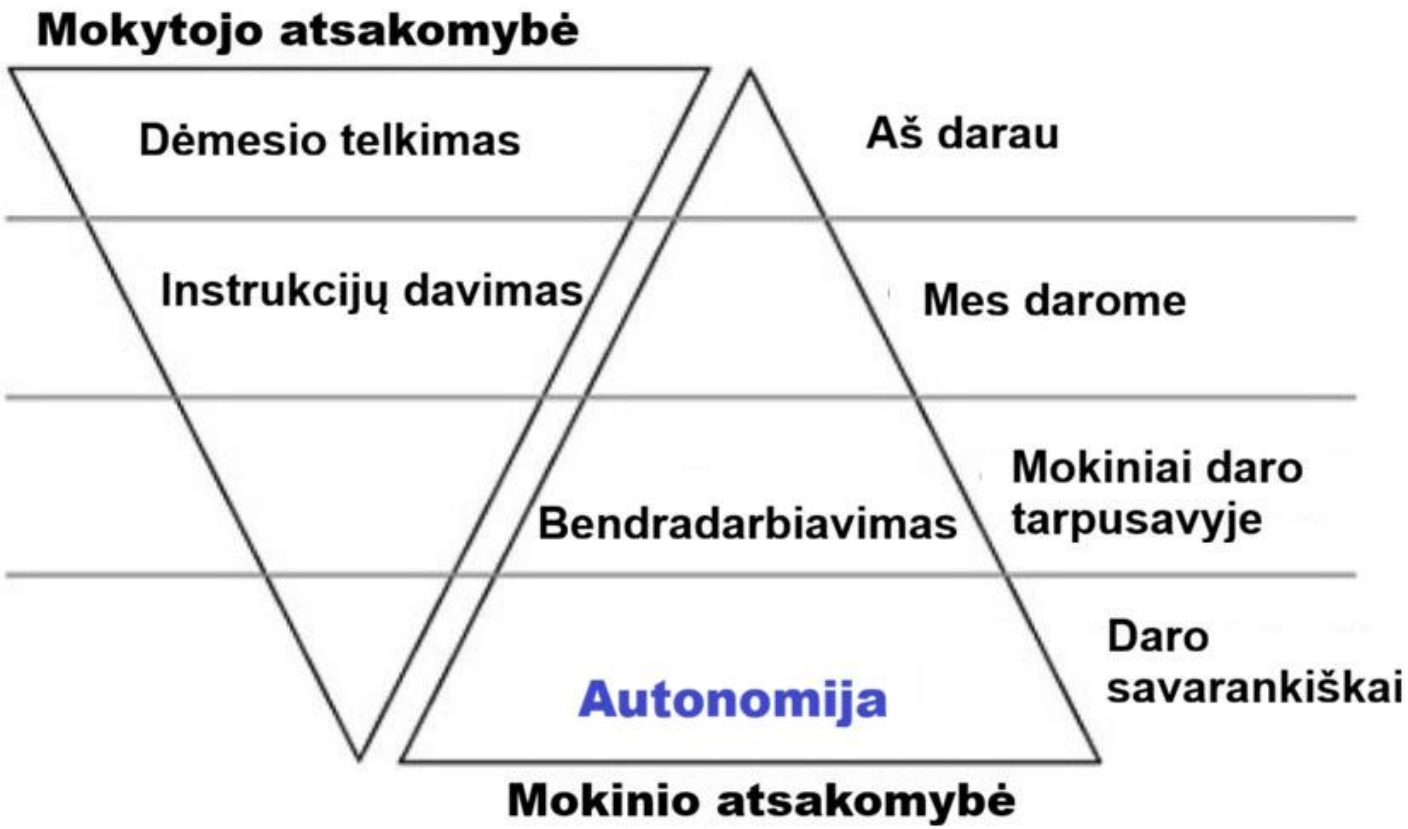
Grupės telkimas

- Sveika įtampa
- Netikėtumo faktorius

Laipsniškas atsakomybės perdavimas

- Fokusas į mokytoją „Aš darau“.
- Interakcija „Mes darome“.
- Bendradarbiavimas „Jūs darote kartu“
- Autonomija „Tu darai“

4. Ryšys

- Priklausau grupei

Mokiniai, kurie nesijaučia priklausantys klasei:

- Atsiriboja
- Užsisklendžia
- Provokuoja
- Maištauja
- Praleidinėja pamokas
- Vienišumo jausmas

Pasitikėjimu grįsti prisilietimai

Apsikabinimai

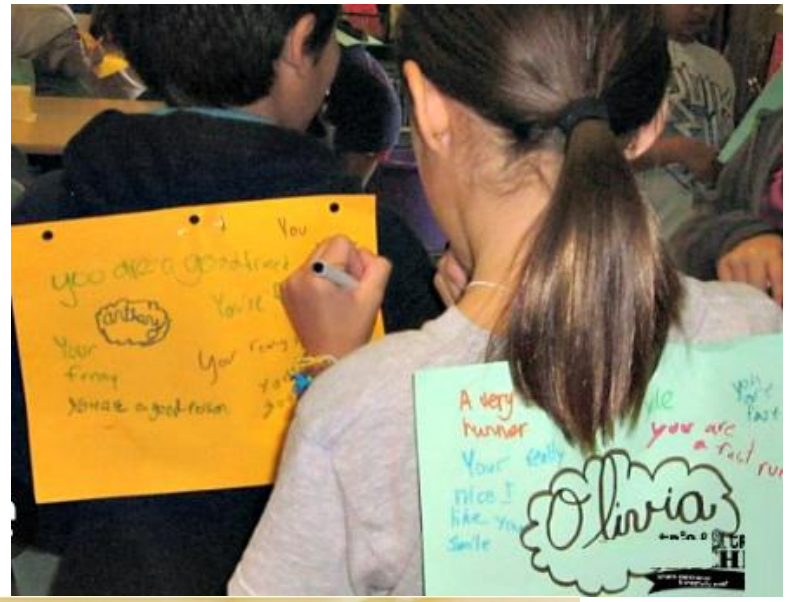

Palaikantys žodžiai / teigiamas įvertinimas

5. Teisingumas

- Su manimi elgiasi sąžiningai

Ką jaučia mokinys, kurio teisingumas pažeistas?

- Pasišlykštėjimo jausmas.
- Blokuoja informaciją.
- Stiprus pyktis.
- Gylus liūdesys.
- Dirglus arba apatiškas.
- Vengia akių kontakto.
- Nori kerštauti arba bausti autoritetą – trukdyti pamokai.
- Praleidinėja pamokas – vengia socialinio skausmo.
- Silpsta imunitetas.
- Prastėja atmintis.
- Atsiranda polinkis į depresiją.

Viena klasė:

- Mokinys, kuriam sunku suprasti pagrindus.
- Mokinys, kuris viską supranta iš karto.
- Mokinys, kuriam trūksta pasitikėjimo savimi.
- Mokinys, kuriam reikia iššūkio.
- Ar visiems reikia vienodo mokymo?

Tesingumas ≠ Vienodumas

- **Lygybė (Equal):**

Tai identiškas elgesys su visais.

- **Teisingumas (Fair):**

Tai nešališkumas ir atliepimas į poreikius. Kiekvienas mokinys gauna tai, ko jam reikia, kad pasiektų sėkmę.

- Mokiniams reikia ne vienodumo, o prieinamumo.
- Teisinga ne visada reiškia lygu.

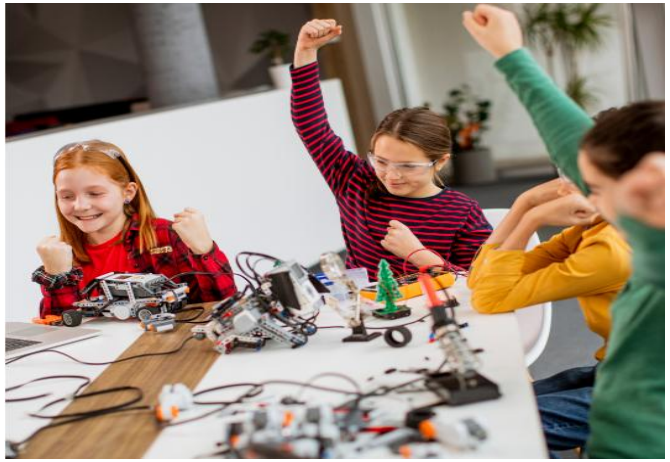

Emocinis saugumas ir bendrystė

- Empatija, o ne pavydas.
- Orumas ir pasitikėjimas.
- Suaugusiųjų pavyzdys.
- Kasdieniai pavyzdžiai.
- Klasės diskusijos
- Tinkamos kalbos modeliavimas.
- Bendri susitarimai.

Apibendrinimas

- Leidimas klausti, klysti, išsakyti idėjas, nertis į iššūkius.
- Mokiniams reikia prasmės, realaus gyvenimo, kūrybinės laisvės, pasirinkimų, sprendimų, bendradarbiavimo.
- Tyrinėjimas ir kūryba kartu.

